

Mehmet Emin EKMEN
Mersin Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı Sayın İbrahim YUMAKLI tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 08.03.2025

Mehmet Emin EKMEN

Mersin Milletvekili

Tarım ve Orman Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığı'nın ortak kararıyla, 8 Nisan 2025 tarihinden itibaren limon ihracatının geçici olarak durdurulduğu açıklanmıştır. Alınan bu kararın gerekçesi olarak, başta Mersin, Adana ve Hatay olmak üzere turuncuğil üretiminde önemli yere sahip bölgelerde meydana gelen zirai don olaylarının ardından yaşanan arz daralması ve iç piyasada limon temininde yaşanabilecek problemler gösterilmiştir.

Ancak, söz konusu kararın ani ve ön bilgilendirme yapılmadan alınmış olması, depolardaki limonun %70'ine sahip olan üretici ve ihracatçıyı hazırlıksız yakalamış, ciddi ekonomik kayıplara neden olmuştur. Tarım sektörü doğası gereği planlama ve öngörülebilirliğe ihtiyaç duyar. İhracatın bir gecede durdurulması, hem ürününü pazara sunmaya hazırlanan çiftçileri hem de uluslararası anlaşmalara göre yükümlülüğü bulunan ihracatçıları zor durumda bırakmıştır.

Bununla birlikte bahsi geçen karar sosyal yaşam ve istihdam üzerinde ciddi etkiler yaratmaktadır. Limon, özellikle Akdeniz bölgesinde binlerce ailenin geçim kaynağını oluşturmakta olup bahçe işçileri, toplayıcılar, ambalaj işçileri, nakliye çalışanları, hal komisyoncuları ve ihracat firmalarında görevli binlerce çalışan, zincirleme biçimde bu süreçten etkilenmektedir.

T.C. Ticaret Bakanlığı'nın HKS (Hal Kayıt Sistemi) verilerine göre şu anda 317.000 ton limon stoku bulunduğu beyan edilmektedir. Ancak sektörde faaliyet gösteren üretici ve ihracatçıların saha gözlemlerine göre, gerçek stok miktarının bu verinin en az 100 ila 150 bin

26466

Mehmet Emin EKMEN
Mersin Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı

ton üzerinde olduğu tahmin edilmektedir. Öte yandan, yeni sezon hasadına yaklaşık beş aylık bir süre kalmıştır.

Türkiye’de aylık limon tüketiminin yaklaşık 20 bin ton olduğu göz önüne alındığında, önümüzdeki süreçte 100 bin ton civarında bir iç tüketim olacağı öngörülebilir. Bu hesaba göre, stokta kalan yüz binlerce ton limon, ihracat yapılamazsa piyasada ciddi bir arz fazlasına ve çürümeye yol açacak, bu da doğrudan ürün fiyatlarının çökmesine, üreticinin zararına, iş gücünün kaybına ve zincirleme ekonomik zarara neden olacaktır.

Bu sürecin daha az zararlarla atlatılması ve sektörün dengeli biçimde regüle edilmesi için bazı çözüm önerileri kamuoyunda sıkça dillendirilmektedir. Bunlar arasında:

- Mevcut stokların en fazla yarısı kadarına ihracat izni verilmesi,
- Sınırlı, kademeli ve kontrollü ihracat modeliyle piyasanın yumuşak geçişle yönetilmesi,
- Gerekirse kısa vadede 1–2 aylık sınırlı ithalat izniyle iç piyasada fiyat artışının önlenmesi,

gibi politikalar gündeme getirilmektedir.

Son olarak bu kararın ne kadar süreceği, hangi kriterlere göre tekrar değerlendirmeye alınacağı gibi sorular yanıtsızdır. Tarımsal üretimle geçinen binlerce ailenin gelir kaybı yaşamasının yanı sıra, Türkiye’nin uluslararası pazarlarda güvenilir tedarikçi olarak algısı da bu tür politikalarla zedelenmektedir. Sektör temsilcileri ve üretici örgütleri, alınan kararın gerekçeleri, yöntemi ve etkileri konusunda daha şeffaf ve katılımcı bir süreç işletilmesini talep etmektedir. Kamuoyunun ve özellikle üretici kesimin doğru şekilde bilgilendirilmemesi, tarımsal üretim güvenliği açısından da risk teşkil etmektedir.

Bu bağlamda;

1. 8 Nisan 2025 tarihli limon ihracat yasağı kararı, hangi veri analizlerine ve hangi resmi raporlara dayandırılmıştır? Bu veriler kamuoyuyla paylaşılmış mıdır?
2. Karar alınmadan önce limon üreticileri, ihracatçılar, tarım birlikleri ve meslek odalarıyla istişare yapılmış mıdır?

26466

Mehmet Emin EKMEN
Mersin Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı

3. İhracatın durdurulmasına yönelik geçiş süreci veya önceden uyarı sistemi neden işletilmemiştir? Üretici ve ihracatçılara bu kararın bildirilmesi için ne kadar süre tanınmıştır?
4. Limon ihracat yasağı süresince iç piyasada fiyatlar nasıl seyretmiştir? İç piyasa arzı ve fiyat dengesiyle ilgili Bakanlığınızın yürüttüğü bir izleme mekanizması mevcut mudur?
5. Don olaylarından etkilenen limon üreticileri için herhangi bir zarar tespit çalışması yapılmış mıdır? Yapıldıysa bu üreticilerin desteklenmesi için nasıl bir planlama yapılmaktadır?
6. Bu kararın Türkiye'nin ihracat anlaşmaları kapsamında yaratabileceği olası güven ve prestij kayıpları Bakanlığınızca değerlendirilmiş midir? Bu konudaki uluslararası risk yönetimi nedir?
7. Limon ihracatı yasağının kaldırılması için hangi kriterler esas alınacaktır? Yasak hangi süreyle sınırlı tutulmuştur?
8. İhracat yasağı nedeniyle ürünleri ellerinde kalan üreticiler için alım garantisi, destekleme primi, TMO müdahalesi ya da özel kredi destekleri gibi mekanizmaların devreye alınması planlanmakta mıdır?
9. Limon ihracatının durdurulması kararı sonrası, limon işleme, paketlenme ve taşıma zincirlerinde çalışan işçilerin işten çıkarıldığına veya ücret alamadığına dair Bakanlığınıza ulaşan bilgiler var mıdır?
10. Sezonluk tarım işçileri ile limon üretim bölgelerinde çalışan gündelik emekçilerin gelir kayıpları hesaplanmış mıdır? Bu kesimlere yönelik bir sosyal destek mekanizması öngörülmekte midir?
11. İhracat yasakları nedeniyle istihdam kaybı yaşayan limon sektöründeki işletmelere, istihdamı koruyucu teşvik ya da destek verilmesi planlanmakta mıdır?
12. Limon üretiminden geçimini sağlayan ailelerin sosyal yardım sistemine başvuru sayılarında artış gözlemlenmiş midir? Bu durumun izlenmesine dair bir sosyal etki değerlendirme süreci başlatılmış mıdır?